

Organisasjon for forvaltningslag i
vassdrag med laks og sjøørret

Havbruksutvalget
Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo

deres ref:

vår ref: 32 - 2023

Oslo, 26.05.2023

Innspill til havbruksutvalget - Lakselusregelverket

Norske Lakseelver (NL) og Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) takker for muligheten til å gi innspill til Havbruksutvalgets arbeid med en helhetlig gjennomgang av tillatelsessystemet i havbruksnæringen. Tillatelsessystemet for oppdrett av fisk har stor betydning, og er direkte førende for hvordan- og hvor stor påvirkning oppdrettsindustrien har på villaks, sjøørret og sjørøye. I flere år har Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) vurdert at påvirkning fra oppdrett utgjør den største trusselen for villaks- og sjøørretbestandene i Norge. Lakselus er den største trusselen mot begge artene. I tillegg er lakselusa den største utfordringen for oppdrettsindustrien og den har betydelige negative konsekvenser. Dette gjelder både biologi, velferd, biosikkerhet og økonomi.

Lakselusregelverket

Akvakultur er en industri som har utviklet seg raskt og mye på kort tid, og det finnes flere eksempler på at myndighetene ikke har hengt godt nok med i utviklingen. Her kan mangelfull oppdatering av lovverket, for eksempel lakselusforskriften nevnes. Nye regler for kontroll av lakselus ble sendt på høring våren 2020, men høringen er ikke fulgt opp med endringer i lakselusforskriften. Justeringer i lakselusregelverket, enkelte av dem foreslått i 2020 i høring av lakselusforskriften, vil gi betydelig bedre beskyttelse til villaks og sjøørret mot lakselusmitte. NL og NJFF anbefaler Havbruksutvalget å se nærmere på lakselusforskriften, slik som Mattilsynet (MT) la opp til i 2020, men der alle forslagene ser ut til å være lagt på is. Laksen er på rødlista som nært truet, og trenger bedre beskyttelse. Vi ønsker at Havbruksutvalget tar med eksemplene på forbedringer i lakselusregelverket i sin vurdering av tillatelsessystemet i havbruksnæringen:

- **Å gjennomføre Mattilsynets forslag fra 2020 om å hjemle luseforskriften i Lov om dyrevelferd.** Dette vil synliggjøre omfanget av lakselus som velferdsproblem for villfisk og oppdrettsfisk, og gjøre det enklere for myndighetene å iverksette nødvendige tiltak som kan redusere lakseluspåvirkningen.
- **Å utvide 6-ukers perioden med lusegrense på 0,2.** Det ble foreslått å endre denne fra 6 til 8 uker i høring av lakselusforskriften i 2020. Den foreslåtte utvidelsen dekker imidlertid ikke for smoltutvandningsperioden fra alle bestander og elver. NL og NJFF spilte derfor inn i høringsrunden at en utvidelse på ytterligere to uker, til 10 uker for alle PO-er er nødvendig. I tillegg vil en utvidet periode med lusegrense på 0,2 til 10 uker være positivt for sjøørret og sjørøye. Disse artene bruker fjordene som beite- og oppvekstområde og er dermed særlig utsatt for lakselusmitte.
- **Å senke grenseverdien på 0,2 kjønnsmodne hunnlus per fisk under utvandningsperioden for vill laksesmolt.** Sandvik mfl. 2020 uttaler i en [rapport fra Havforskningsinstituttet](#) at:
«En forlengelse av den lave lusegrensen på 0,2 voksne hunnlus per fisk (fra uke 21 til uke 26) vil ha moderat betydning for effekten, mens en lavere lusegrense på 0,1 voksne hunnlus per fisk, vil redusere lusepresset betydelig, men ikke nok til å

komme i kategorien lav påvirkning. Et gradvis lavere smittepress vil imidlertid føre til en positiv tilbakekopling, slik at det forventes en større effekt av reduserte utslipp enn det som estimatene i denne rapporten viser.»

Det er verdt å merke seg at seks år med trafikklysfargelegging av produksjonsområdene (PO) ikke har gitt en forbedring, men snarere enn forverring av lakseluspåvirkningen på villfisk i de fleste POene. Fem POer står i gult eller rødt lys for inneværende periode og flere står i fare for moderat/høy påvirkning i perioden 2024-2025. Store negative, bestandsreducerende effektene fra lakselus på vill laksefisk de siste årene er identifisert i perioden mens trafikklyssystemet har vært i drift. Dette viser at 0,2-grensen ikke er miljømessig bærekraftig.

- **Å senke grensen for tillat antall lakselus fra 0,5 kjønnsmodne hunnlus i gjennomsnitt per fisk, til et lavere nivå som er tilpasset antall oppdrettslaks i åpne merder.** I følge VRL bidrar lakselus til å redusere høstingspotensialet i mange bestander, særlig på kysten av Vest-Norge. For enkelte bestander kan lakselusrelatert dødelighet alene medføre brudd på kvalitetsnormens krav om et høstbart overskudd på minst 80 % av normalt overskudd. Grensen på 0,5 kjønnsmodne hunnlus i gjennomsnitt per fisk ble satt i forskrift i 2008 da antallet oppdrettslaks i havet var ca 300 millioner individer. I 2022 var antallet ca 450 millioner. Lusegrensen har ikke blitt tilpasset til antallet oppdrettslaks, og smittepresset mot de ville laksefiskene er svært høyt som følge av 0,5-genseverdien og det store antallet oppdrettslaks i åpne merder. Den utdaterte lakselusgrense på 0,5 er et godt eksempel på at forvaltningsmyndighetene ikke har hengt med i den raske utviklingen til oppdrettsindustrien.
- **Å forskriftsfeste krav om behandling mot skottelus (*Caligus elongatus*).** Skottelusa utgjør et økende problem for oppdrettslaks i de nordligste POene. Både sjøørret, torskefisk og rognkjeks er naturlige verter for denne parasitten, og en kraftig oppformering av skottelus på laks i oppdrettsmerder kan utgjøre et økende og stort smittepress mot villfisken i fjordene. I tillegg er det sannsynlig at skottelusa utgjør et velferdsproblem for rognkjeks som brukes som rensefisk i merdene.
- **Å lovfeste at dato for lusetelling oppgis, samt å rapportere lakselus i hver enkelt merd.** NL og NJFF synes MTs forslaget i høring av luseforskriften (2020) om å rapportere hvilken dato lusetellingen er utført vil være en forbedring av regelverket, og det bør være en selvfølge. Kjent dato for lusetelling og dato for behandling mot lakselus vil sammen med lusetall fra hver enkelt merd gi grunnlag for en mer nøyaktig beregning av lakselussituasjonen i oppdrettsanleggene. Det virker opplagt for oss at dette er store forbedringer som krever svært liten ekstra innsats og kostnad for oppdretterne. Informasjonen er kjent, men noen ønsker åpenbart å holde den for seg selv. Endringen vil gi informasjon som kan brukes til en bedre håndtering av lakselusproblemet.

I høringsbrevet fra Mattilsynet til luseforskriften i 2020 ble Stortingsmeldingen om vekst i havbruksnæringen (Meld. St. 16 (2014–2015)) sitert:

«Skal (...) næringen kunne vokse videre, må utfordringene knyttet til for eksempel lakselus reduseres og til slutt løses. For å sikre en miljømessig bærekraftig vekst både på kort og lang sikt, bør det skje en utvikling av teknologi og driftsmetoder, i kombinasjon med god og nytenkende forvaltning.»

Sitatet viser at teknologiutvikling og bruk av andre driftsformer enn åpne merder har vært etterspurt i snart 10 år. NL og NJFF mener at sitatet er minst like aktuelt i dag, og at miljømessig bærekraftig fiskeoppdrett ikke er mulig uten en overgang til oppdrett i mer rømnings sikre anlegg uten lakselus og med mulighet for oppsamling av avfall. Dette kommer vi tilbake til senere i innspillet.

Med vennlig hilsen

Torfinn Evensen
Generalsekretær
Norske Lakseelver

Siri Parmann
Fagsjef
Norges Jeger og Fiskerforbund